2వ అధ్యాయం

సత్కార్యం, బంధుత్వ సంబంధాల పెంపుదల

٢ - بَابُ الْبِرِّ وَالصِّلَةِ

1252. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు- "ఎవరయితే తన ఉపాధిలో సమృద్ధి, విస్తృతి నొసగబడాలనీ మరియు దీర్ఘాయుషు ప్రాప్తించాలని కోరుకుంటాడో అతను బంధుత్వ సంబంధాలను పెంపొందించాలి." (బుఖారీ)

(١٢٥٢) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ حبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي ثرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ». أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ.

సారాంశం

ఈ హదీసులో 'సిలారహ్మీ' గురించి నొక్కి వక్కాణించబడింది. సిలా రహ్మీ అంటే సమీప బంధువుల, ఆత్మీయుల పట్ల మంచిగా మెలగటం, వారికి ఉపకారం చేయటం, వారిని విడదీసే బదులు సాధ్యమైనంతవరకు వారిని కలపటానికి ప్రయత్నించటం అని అర్థం. ఈ కలుపుగోలుతనం అటు తన వంశస్థులతో పాటు, అత్తవారి తరపు బంధువులకు కూడా వర్తిస్తుంది. వారందరి యెడల ప్రేమగా మెలగాలి. వారికి ఉన్నంతలోనే చక్కగా మర్యాద చేయాలి. వారి తరఫున బాధాకరమైన సంఘటనలు ఎదురైనప్పటికీ మృదుత్వం, మన్నింపుల వైఖరిని అవలంబించాలి. ఈ విధంగా 'మేలు' చేసేవారి జీవితం సాఫీగా సాగుతుంది. వారి జీవితాన్ని అల్లాహ్ ఒడిదుడుకుల నుండి, వ్యాకులత నుండి రక్షిస్తాడు. అయిన వారి దృష్టిలో వారు ఆదరణీయులుగా నెగ్గుకు వస్తారు. మరణించిన పిదప కూడా ఆత్మీయులు అతన్ని మనసున్న మంచి మనిషిగా జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ ఉంటారు.

1253. హజ్రత్ జుబైర్ బిన్ ముత్‌యిమ్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు: "బంధుత్వ సంబంధాలను త్రెంచేవాడు స్వర్గంలో ప్రవేశించడు."

(బుఖారీ, ముస్లిం)

(١٢٥٣) وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ لَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «لاَ دْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ». يَعْنِي قَاطِعَ رَحِمٍ مُتَّفَقٌ لَيْهِ.

సారాంశం

బంధుత్వ సంబంధాల విచ్ఛిన్నానికి పాల్పడేవారి దుష్పరిణామం గురించి ఈ హదీసు హెచ్చరిస్తోంది. 'ఖతే రహ్మ్' (సంబంధాల విచ్ఛిత్తి) మహాపరాధం, ఘోరపాపం. ఈ పాపానికి ఒడిగట్టిన వ్యక్తి వెంటనే స్వర్గ ప్రవేశానికి అర్హత పొందలేడు. ఏ మేరకు అతడు సంబంధాలను చెడగొట్టాడో ఆ మేరకు శిక్ష అనుభవించిన మీదటే స్వర్గంలో ప్రవేశిస్తాడు.

(١٢٥٤) وَعَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدَ الْبَنَاتِ، وَمَنْعاً وَهَاتِ، وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1254. హజ్రత్ ముగీరా బిన్ షూబ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ప్రవచించారు : మీరు మీ తల్లులకు అవిధేయత చూపటాన్ని, ఆడపిల్లలను సజీవ దహనం చేయటాన్ని, పరోపకారం చేయకపోవటాన్ని, ఇతరుల ముందు చేయి చాచి అర్థించటాన్ని అల్లాహ్ నిషేధించాడు. ఇంకా అధిక ప్రేలాపనలను, అధికంగా ప్రశ్నించటాన్ని, ధనాన్ని దుర్వినియోగపరచడాన్ని కూడా అల్లాహ్ ఇష్టపడడు.''

(బుఖారీ, ముస్లిం)

(١٢٥٥) وَعَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «رِضَا اللهِ فِي رِضَا الْوَالِدَيْنِ، وَسُخْطُ اللهِ فِي سُخْطِ الْوَالِدَيْنِ» أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

1255. దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ప్రవచించారని హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అమ్ర్ (రజి) తెలిపారు: తల్లిదండ్రుల ప్రసన్నతలో దైవప్రసన్నత ఇమిడి ఉంది. తల్లిదండ్రుల అప్రసన్నత దేవుని అప్రసన్నతకు మూలమవుతుంది.'' (దీనిని తిర్మిజీ సేకరించారు. ఇబ్నె హిబ్బాన్, హాకిమ్‌లు ఈ హదీసును ప్రామాణికమైనదిగా ఖరారు చేశారు)

సారాంశం

తల్లిదండ్రులను ప్రసన్నుల్ని చేయాలని, వాళ్ళ అప్రసన్నతకు, ఆగ్రహానికి కారకులు కారాదని ఈ హదీసు చెబుతోంది. అయితే ఒకవేళ దేవుని ధిక్కారానికి షిర్క్‌కి సంబంధించిన

పనుల వైపునకు తల్లిదండ్రులు పురికొల్పితే మాత్రం వారి మాట విననవసరం లేదు. అధర్మ విషయాలలో తల్లిదండ్రుల పురమాయింపులను లెక్క చేయకూడదు.

(١٢٥٦) وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «والَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لاَ يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِجَارِهِ أَوْ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1256. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు : "ఎవరి అధీనంలో నా ప్రాణముందో ఆ పవిత్రమూర్తి సాక్షిగా చెబుతున్నాను - తన స్వయం కొరకు ఇష్టపడేదే తన ఇరుగు పొరుగు లేక తన సోదరుని కోసం కూడా ఇష్టపడనంత వరకూ ఏ దాసుడూ విశ్వాసి (మోమిన్) కాలేడు."

(బుఖారీ, ముస్లిం)

సారాంశం

ఈ హదీసులో విశ్వాస పరిపూర్ణత కొరకు ఒక షరతు విధించబడింది. అదేమంటే విశ్వాసి అయినవాడు తన కోసం ఇష్టపడే వస్తువునే తన పొరుగువారి కోసం లేదా తన తోటి సోదరుల కోసం కూడా ఇష్టపడాలి. సమాజంలో తన గౌరవ ప్రతిష్ఠలు ఇనుమడించాలని అతను కాంక్షిస్తున్నపుడు ఇతరులు కూడా అలాగే కోరుకుంటారని అతడు తలపోయాలి. కనుక ఇతరుల గౌరవ ప్రతిష్ఠలకు తన తరఫున విఘాతం కలగకుండా చూసుకోవాలి. తనకు శాంతీ సౌఖ్యాలు ప్రాప్తించాలని కోరుకున్నప్పుడు సాటి వ్యక్తుల కోసం కూడా అదేవిధంగా ఆలోచించాలి. వ్యక్తుల్లో ఇలాంటి సకారాత్మక ఆలోచనలున్నప్పుడు సమాజమంతా సుఖ శాంతులకు నిలయమవుతుంది. ప్రగతి పథంలో సాఫీగా సాగిపోతుంది. అశాంతి అలజడు లుండవు. ఒకరింకొకరి శ్రేయస్సును అభిలషించే వారుగా, ఒండొకరి యెడల సానుభూతి పరులుగా ఉంటారు. ఒక సత్సమాజానికి ఉండవలసిన ప్రధాన లక్షణమిదే.

(١٢٥٧) وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ؟ قَالَ: «أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا، وَهُوَ خَلَقَكَ»، قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ، قَالَ: «ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ

1257. హజ్రత్ ఇబ్నె మస్వూద్ (రజి) కథనం: "అన్నింటికన్నా పెద్దపాపం ఏది?" అని నేను దైవప్రవక్త (సఅసం)ను అడిగాను. దానికి ఆయన (సఅసం), "అల్లాహ్ నిన్ను సృష్టించిన వాడైనప్పటికీ, నువ్వు ఆయనకు సహవర్తునిగా ఇతరులను నిలబెట్టడం (మహాపరాధం)" అని సెలవిచ్చారు. "ఆ తరువాత (పెద్ద

وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ». قُلْتُ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

పాపం) ఏది?" అని మళ్లీ ప్రశ్నించగా, "మీతో కలసి తినేస్తారేమోనన్న భయం కొద్దీ నువ్వు నీ సంతానాన్ని హత మార్చటం" అని ఆయన (స) బదులి చ్చారు. "ఆ తరువాత (పెద్దపాపం) ఏది?" అని నేను తిరిగి ప్రశ్నించగా, "నువ్వు నీ పొరుగు నున్నవాని భార్యతో వ్యభిచరించటం"అని ఆయన (సఅసం) సమాధానమిచ్చారు. (బుఖారీ, ముస్లిం)

సారాంశం

ఈ హదీసులో మూడు ముఖ్య విషయాలున్నాయి. (1) నిజ ప్రభువుకు ఇతరుల్ని భాగస్వాములుగా కల్పించటం. (2) దారిద్ర్య భయంతో సంతానాన్ని హత్యచేయటం. (3) పొరుగింటాయన ఇల్లాలితో కులకటం - ఇవి మూడూ ఘోర పాపాలుగా సూచించబడ్డాయి. వీటిలో మొదటిది దేవుని హక్కు అయితే మిగిలిన రెండూ దాసుల హక్కులు.

'షిర్క్' చాలా పెద్ద పాపం అన్న సంగతి తెలిసిందే. దానితోపాటు మనిషి తన సంతానం ఉనికిని సయితం భరించలేకపోవటం, అకారణంగా తన సంతానం ఈ లోకంలోకి రాకుండా అడ్డుకోవటం కూడా మహాపరాధమే. అక్రమ లైంగిక సంబంధం కూడా అటువంటిదే. అసలు వ్యభిచారమే నీతి బాహ్యమైన చేష్ట. అందునా ఒక పొరుగింటి వనితతో అక్రమ సంబంధం పెట్టుకోవటమంటే అది మరింత ఘోరం అవుతుంది. ఇందులో నమ్మకద్రోహం కూడా ఉంది. మనిషి ఎంత దుర్మార్గుడైనప్పటికీ అతడు తన ఉనికి ద్వారా ఇరుగు పొరుగువారికి అభయం, రక్షణ కల్పించటం అతని కనీస బాధ్యత. దానికి బదులు అతడు పొరుగింటావిడపైనే కన్నేసి కాటేస్తే అది పరమ దుర్మార్గం క్రిందికి వస్తుంది. కంచే చేను మేస్తే ఇంక దాన్నెవరు కాపాడ తారు? - దేవుడు తప్ప!

(١٢٥٨) وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «مِنَ الْكَبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ»، قِيلَ: وَهَلْ يَسُبُّ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟

1258. హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం : దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ప్రవ చనం : "తమ తల్లిదండ్రులను దూషిం చటం (కూడా) పెద్ద పాపాలలోనిదే." "ఏమిటీ, తమ తల్లిదండ్రులను దూషించే వారు కూడా ఉంటారా?" అని ఎవరో ప్రశ్నించగా, "అవును! ఇతను

قَالَ: «نَعَمْ يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

వేరొకరి తండ్రిని తిడతాడు. దానికి బదులుగా అతడు ఇతగాని తండ్రిని తిట్టిపోస్తాడు. ఇతను వేరొకరి తల్లిని దుర్భాషలాడగా జవాబుగా అతనేమో ఇతని తల్లిని దూషిస్తాడు."

(బుఖారీ, ముస్లిం)

సారాంశం

ఏదైనా ఒక పనికి లేదా సంఘటనకు ఎవరయినా కారకులైనట్లయితే అతడు స్వయంగా దానికి పాల్పడినట్లేనని ఈ హదీసునుబట్టి అర్థమవుతున్నది. వేరే మాటల్లో చెప్పాలంటే అధర్మమైన విషయానికి దోహదపడే విషయాలన్నీ అధర్మమైనవే. అధర్మమైన విషయంలో సహకరించే వ్యక్తి సంకల్పం ఎంత మంచిదైనప్పటికీ అతడు ఆ పాపం నుంచి తప్పించుకోలేడు. దాని పరిణామం హరామ్ (అధర్మం) అయిన కారణంగా దానితో ముడిపడి ఉన్న ప్రతిదీ హరామే అవుతుంది. కాబట్టి మన తల్లిదండ్రులను దూషణల, దుర్భాషల నుండి మనం కాపాడదలచుకుంటే ఇతరుల తల్లిదండ్రుల్ని దూషించకుండా ముందుగా జాగ్రత్తపడాలి.

(١٢٥٩) وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ. يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ». مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1259. హజ్రత్ అబూ అయ్యూబ్ అన్సారీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ఉపదేశించారు : "తన సోదరునితో మూడు రోజులకన్నా ఎక్కువగా సంబంధాన్ని త్రెంచుకోవటం, ఇద్దరూ ముఖాముఖీ అయినపుడు ఎడమొహం పెడమొహం పెట్టుకోవటం ఏ ముస్లిం కొరకూ ధర్మ సమ్మతం కాదు. వారిద్దరిలో ఎవరు 'సలాం'లో ముందంజ వేస్తాడో అతడే ఉత్తముడు." (బుఖారీ, ముస్లిం)

సారాంశం

ఇద్దరు ముస్లింలు వ్యక్తిగత వ్యవహారాలలో తగాదాపడితే మూడు రోజుల్లోపు వారు తమ అంతరాలను తొలగించుకుని మామూలు స్థితి ఏర్పరచుకోవాలి. ఒకవేళ వారి తగాదాకు కారణం ధర్మాధర్మాల వ్యవహారం అయివుంటే దానికి బహుశా ఒక హద్దు లేదు. జీవితాంతం సంబంధాలను తెగత్రెంపులు చేసుకున్నట్లు ప్రవక్త ప్రియ సహచరుల ఉపమానాల ద్వారా

తెలుస్తోంది. ఎందుకంటే ధర్మాధర్మాల వ్యవహారం విశ్వాసం (ఈమాన్)తో ముడిపడివున్న వ్యవహారం. ఆ కారణం నెలకొని ఉన్నంత కాలం తెగత్రెంపులకు ఆస్కారముంటుంది. తెగత్రెంపులకు ఆధారభూతమైన సదరు కారణం సమసి పోయినపుడు - సంస్కరణ జరిగినపుడు- సంబంధాలను వెంటనే పునరుద్ధరించుకోవలసి ఉంటుంది. ఎందుకంటే నిజమయిన విశ్వాసి దృష్టిలో పరస్పర సంబంధాలకు ప్రమాణ నికషం దైవప్రసన్నతేగాని ప్రాపంచిక స్వార్థ ప్రయోజనాలు కావు.

(١٢٦٠) وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «**كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ**». أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ.

1260. హజ్రత్ జాబిర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ఉపదేశించారు : "మేలుతో కూడుకున్న ప్రతి మంచి పనీ పుణ్యకార్యమే (సదఖాయే)." (బుఖారీ)

సారాంశం

'సదఖా' అంటే కేవలం ధనపరమైన దానమే కాదనీ, పరోపకారంతో కూడుకున్న ప్రతి మంచి పని సదఖాయేననీ ఈ హదీసు ద్వారా రూఢీ అవుతోంది.

తిర్మిజీ, ఇబ్నె హిబ్బాన్‌లలో అబూదావూద్‌చే ఉల్లేఖించబడిన హదీసు ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రబోధించారు: "నీ సోదరుని సమక్షంలో చిరునవ్వును చిందించటం కూడా పుణ్యకార్యమే. ఒక మంచి పని వైపునకు అతనికి మార్గదర్శకత్వం చేయటం, అధర్మమైన ఒక పని నుండి అతణ్ణి ఆపటం కూడా పుణ్యకార్యమే. దారితప్పిన వాడికి దారి చూపించటం కూడా పుణ్యకార్యమే. ఆఖరికి; బాటసారుల బాధను తొలగించే సంకల్పంతో మార్గంలోని ఎముకలను, ముళ్ళను తొలగించటం కూడా పుణ్యకార్యమే. తన బొక్కెనతో తన సోదరుని బొక్కెనలో కొద్ది నీరు పోసినా, అదీ పుణ్యకార్యమే అవుతుంది."

(١٢٦١) وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «**لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ**».

1261. హజ్రత్ అబూజర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు: "ఏ సత్కార్యాన్నీ అల్పంగా, అతి సామాన్యంగా తలపోయకండి - ఆఖరికి తమ సోదరుణ్ణి నగుమోముతో పలకరించటాన్నయినా సరే."

సారాంశం

ఏమీ చేయలేకపోయినా - కనీసం ఒక మంచి మాట మాట్లాడటం, ఎదుటివారిని ఆకట్టుకునే రీతిలో నవ్వుతూ పలకరించటం కూడా సత్కార్యం క్రిందికే వస్తుందని ఈ హదీసు

చెబుతోంది. ఏ విషయాలనయితే మనం అతి స్వల్పమైనవిగా ఊహించుకుని ఉపేక్షిస్తామో అవే ఒక్కోసారి మనల్ని ప్రజల నుండి దూరం చేస్తాయి. పిసినారిగా, గర్విష్టిగా మనల్ని నిలబెడతాయి. అందుకే మనం తోటి సోదరుల్ని పలకరించినా, తోటివారు మనల్ని పలకరించినా పరధ్యానంతో మాట్లాడరాదు. మాట్లాడేటప్పుడు ముఖంపై అసహనం, ఆగ్రహం వ్యక్తమవకూడదు. భృకుటి ముడిపడకూడదు. నుదురు చిట్లించరాదు. కసురుకోవటం, చీకాకు పడటం వంటివి చేయకూడదు. విముఖత అసలే పనికిరాదు. మన ముఖ కవళికల ద్వారా, హావభావాల ద్వారా వీలయినంత వరకు సంతోషాన్ని, తృప్తినీ అభివ్యక్తం చేయాలి.

(١٢٦٢) وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً فَأَكْثِرْ مَاءَهَا، وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ». أَخْرَجَهُمَا مُسْلِمٌ.

1262. ఈయనగారే చేసిన మరొక కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ఉద్బోధించారు: "మీరు చారులాంటిది వండినపుడు అందులో కాస్త నీరు ఎక్కువగా పోయండి. కాని మీ పొరుగువారిని కనిపెడుతూ ఉండండి." (ఈ రెండు హదీసులనూ 'ముస్లిం' పొందుపరచారు)

సారాంశం

ఈ హదీసులో ఇరుగు పొరుగు వారి హక్కును నొక్కి చెప్పటం జరిగింది. కూర వండేటప్పుడు, మాంసాహారం తయారు చేసేటప్పుడు రోస్ట్, ఇగురు వంటివి చేసేబదులు షేర్వా, సూప్‌లాంటివి తయారు చేసుకోవాలనీ, అయితే పొరుగింటివారిని మాత్రం విస్మరించరాదని దీని భావం. అందునా ఇరుగు పొరుగువారు పేదవారైనపుడు వారికి కానుకగా పంపటం తప్పనిసరి. ఒకవేళ పొరుగింటివారు ధనవంతులై ఉంటే అప్పుడప్పుడూ సత్సంబంధాల కోసమైనా సరే పంపుతూ ఉండాలి.

వేరొక హదీసులో దైవప్రవక్త (సఅసం) ఇలా ప్రవచించారు : దైవదూత జిబ్రయీల్ (అలైహిస్సలాం) నా వద్దకు వచ్చినప్పుడల్లా పొరుగువారి హక్కును గురించి గట్టిగా నొక్కి చెబుతుండేవారు. ఆయన నొక్కి వక్కాణిస్తున్న తీరునుబట్టి బహుశా పొరుగువారిని (ఆస్తిలో) వారసులుగా ప్రకటించటం జరుగుతుందా! అని నాకు ఒకింత సందేహం కలిగేది."

(١٢٦٣) وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا نَفَّسَ اللهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ

1263. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు: "ఎవరయినా సరే ప్రపంచంలోని ఆప

يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ. وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِماً سَتَرَهُ اللهُ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ، وَاللهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ». أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

దల్లో నుంచి, ఏదేని ఒక ఆపదనుంచి ఏ ముస్లింనయినా గట్టెక్కిస్తే అల్లాహ్ ప్రళయ దినాన ప్రళయదినపు గండాలలోని ఏదేని ఒక గండం నుంచి అతన్ని గట్టెక్కిస్తాడు. ఎవరయినా ప్రాపంచికంగా లేమికి గురైన ఒక వ్యక్తికి వెసులుబాటు కల్పిస్తే అల్లాహ్ ఇహపరాలలో అతని కోసం వెసులుబాటును కల్పిస్తాడు. ఎవరయినా ఒక ముస్లిం బలహీనతను కప్పిపుచ్చితే అల్లాహ్ ఇహపరాలలో అతని లోగుట్టుపై ఆచ్ఛాదన వేసి ఉంచుతాడు. ఒక దాసుడు తోటి సోదరునికి సాయపడుతూ ఉన్నంత కాలం దేవుడు అతన్ని ఆదుకుంటూనే ఉంటాడు." (ముస్లిం)

(١٢٦٤) وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ» أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

1264. హజ్రత్ ఇబ్నె మస్‌వూద్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు: "ఎవరయినా ఒకరికి శ్రేయస్కరమైన, మేలుతో కూడుకున్న మార్గాన్ని చూపిస్తే అతనికి సయితం సన్మార్గాన్ని అవలంబించిన వానికి సమానంగా పుణ్యం లభిస్తుంది." (ముస్లిం)

సారాంశం

ఒక వ్యక్తికి మంచి మార్గం చూపిస్తే ఆ వ్యక్తి జీవితం ఎలాగూ బాగుపడుతుంది. అయితే మంచి మార్గం చూపిన వ్యక్తి సయితం మంచి మార్గంపై నడిచేవానికి సమానంగా పుణ్యం సంపాదిస్తాడని అనటం గమనార్హ విషయం. ఆ మంచి మార్గం వైపునకు ప్రత్యక్షంగా దర్శకత్వం వహించినా, పరోక్షంగా వహించినా పుణ్యం ప్రాప్తించటమనేది మాత్రం తథ్యం.

1265. దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఉపదేశించారని హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) తెలియజేశారు: "మీలో ఎవరైనా సరే అల్లాహ్ పేరుతో శరణు కోరితే అతనికి రక్షణ కల్పించండి. అల్లాహ్ పేరుతో ఎవరు అర్థించినా వారికి సాయపడండి. మీ యెడల ఎవరు ఉత్తమంగా వ్యవహరించినా దానికి బదులుగా మీరు కూడా వారి యెడల ఉత్తమంగా మసలుకోండి. ఒకవేళ మీలో అంతటి స్థోమత లేకపోతే వారి మేలు కోరుతూ ప్రార్థించండి."

(సుననె బైహఖీ)

(١٢٦٥) وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مَنِ اسْتَعَاذَكُمْ بِاللّٰهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِاللّٰهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفاً فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَادْعُوا لَهُ». أَخْرَجَهُ الْبَيْهَقِيُّ.

సారాంశం

ఈ హదీసులో దేవుని పేరుతో సాయం కోరిన వారిని ఆదుకోవాలనీ, ఉపకారానికి 'బదులు'ను ఉత్తమ రీతిలో తిరిగి ఇవ్వాలనీ తాకీదు చేయబడింది. అయితే దేవుని పేరుతో వేరొకరి సాయం కోరేవారు ఆచితూచి మరీ సాయం కోరాలి. ఎదుటివాడు అతని అవసరాన్ని తీర్చలేనంత క్లిష్టమయిన సాయం కోరి అతన్ని ఇరకాటంలో పెట్టకూడదు. దేవుని ప్రస్తావన తీసుకువచ్చి ఇబ్బందికరమైన రీతిలో సాయం కోరేవారిని అల్లాహ్ సుతరామూ ఇష్టపడడని వేరొక హదీసు ద్వారా తెలుస్తోంది.